

השילוב הנפלא של ה"עבודת ישראל" ובנו רבי משה זי"ע צריך לתקן במחשבה את כל ימי הספירה פעמיים פעם אחת ביום הראשון ופעם שניה ביום האחרון

הנה מה טוב ומה נעים להשתעשע בדברות קדשו של ה"אמרי יוסף" (מועדים ספירת העומר) שמכריע כי אלו ואלו דברי אלקים חיים, לקיים במחשבה לתקן את כל ימי הספירה הן ביום הראשון והן ביום האחרון. הנה הדברים בלשון קדשו:

"ויש להוסיף בדבריהם דדברי שניהם אמת, כי בתחילת ימי הספירה יחשוב האדם ויראה להתאמץ, שביום הראשון תיכף ממחרת השבת, יספור ויאיר לתקן את כל ימי הספירה שיהיו שבע שבתות תמימות ושלימות. אכן לאחר שעברו ימי הספירה ובא לימים האחרונים של הספירה, אל יאמר האדם נואש, שכבר חלפו ועברו ימי הספירה ולא תיקן כלל, אך יחזק את עצמו ויאמר, שגם ביום אחד יוכל לתקן הכל ויתאמץ להאיר על נפשו, כי ביום החמישים וביום האחרון של הספירה, יוכל האדם לתקן ולהאיר את כל החמישים יום."

ולפי זה יש לפרש הפסוק על דרך זה, 'וספרתם לכם ממחרת השבת... שבע שבתות תמימות תהיינה', רצונו לומר תיכף ממחרת השבת תראה לתקן כל ימי הספירה... שכל השבע שבתות תהיינה תמימות ושלימות. אך אם תראה שעברו רוב ימי הספירה ולא תיקנת, אזי אל תתייאש ח"ו ולא תאמר נואש, רק 'עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום', רצונו לומר גם ביום האחרון של הספירה תוכל לתקן הכל ולהאיר את כל החמישים יום."

קיום המצוה במחשבה היא סגולה לקיימה בלי מניעות

ה"אמרי יוסף" מוסיף לבאר את פירושו של רבי משה מקאזניץ זי"ע להקדים במחשבה לתקן את כל ימי הספירה, על פי מה שעמד כ"ק

מבנו הרה"ק רבי משה זי"ע, מוסיף על כך בנו רבי משה לפרש הפסוק הראשון בלשון קדשו:

"הנה אדוני אבי מורי ורבי אמר פירוש הפסוק 'וספרתם לכם', לשון הארה שיאיר את שבע השבתות, ופן יאמר האדם כאשר חלפו ועברו כמה שבועות ולא תיקן עדיין, פן יאמר ח"ו נואש לא יוכל עוד לתקן, לכך אמר הכתוב 'עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום', שעד יום האחרון מימי הספירה יוכל לתקן ולהאיר כל החמישים יום ודפח"ח."

ואני משה בן המגיד אומר, וספרתם לכם ממחרת השבת [מיום הביאכם את עומר התנופה] שבע שבתות תמימות תהיינה, התורה הקדושה לימדה אותנו דעת ועצה ישרה, שתיכף ממחרת השבת מיום הראשון של הספירה, נוכל להאיר ולתקן כל השבע שבתות שתהיינה תמימות. זהו 'וספרתם לכם' לשון הארה כנ"ל, שתאירו עצמיכם תיכף 'ממחרת השבת', מיום טוב הראשון של חג, 'שבע שבתות [תמימות תהיינה]', שתהיינה תמימות ושלימות כראוי."

אלו ואלו דברי אלקים חיים לתקן כל ימי הספירה פעמיים

נמצינו למדים כי במצות ספירת העומר יש לנו שתי דרכים איך לקיים במחשבה מצות ספירת כל חמישים ימי העומר, דרך אחת של המגיד מקאזניץ זי"ע: "עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום", לכוון במחשבה ביום האחרון של ספירת העומר לתקן את כל הימים של ספירת העומר. ודרך שניה של בנו רבי משה זי"ע: "וספרתם לכם ממחרת השבת... שבע שבתות תמימות תהיינה", לכוון במחשבה כבר ביום הראשון של ספירת העומר לתקן את כל שבע השבתות."

בפרשתנו פרשת אמור דבר בעתו מה טוב, להתבונן במצות ספירת העומר שאנו זוכים לקיים בימים אלו, כפי שהם כתובים בשני פסוקים (ויקרא כג-טו): "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה, עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום, והקרבתם מנחה חדשה לה'."

פתח דברינו יאיר במה שמצינו שני פירושים בפסוקים הללו של מצות ספירת העומר, במשנתם הטהורה של המגיד הקדוש מקאזניץ בעל "עבודת ישראל" ובנו הרה"ק רבי משה מקאזניץ זי"ע, שהם בעצם יסוד גדול בעבודת ה' בכל המצוות.

ונפתח בדברות קדשו של ה"עבודת ישראל" (פסח ד"ה מיום הביאכם) שמפרש הפסוק השני: "עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום". כי כאשר מגיע סוף ימי הספירה והאדם עושה חשבון הנפש ומצטער על כך, שהיה יכול לקיים מצות הספירה ביתר שלימות, הקב"ה מצרף מחשבה טובה זו למעשה, ונחשב כאילו קיים את כל ימי הספירה בתכלית השלימות.

הנה כי כן זהו פירוש הכתוב: "עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום", כלומר עד ממחרת השבת השביעית אתם יכולים עדיין לספור במחשבה את כל חמישים הימים. ויש להוסיף כי זהו שממשיך הכתוב לומר: "והקרבתם מנחה חדשה לה'", כי במחשבה זו אתם מקריבים לה' מנחה חדשה - כל חמישים ימי הספירה מחדש.

בהגדה של פסח עם שני פירושים: "גבורות ישראל" מהמגיד הקדוש מקאזניץ, ו"מטה משה"

המגיד מקאזניץ זי"ע: אפילו ביום אחרון של הספירה אפשר לספור מחדש כל הספירה על ידי מחשבה טובה

"עד ממחרת השבת השביעית", ביום האחרון של הספירה, "תספרו חמישים יום", אפשר לספור הכל מחדש

בנו רבי משה זי"ע: ביום הראשון של הספירה כבר אפשר לספור כל הימים על ידי מחשבה טובה

"וספרתם לכם ממחרת השבת", ממחרת יום ראשון של פסח כבר אפשר לספור "שבע שבתות תמימות תהיינה"

אדמו"ר מרן השר שלום מבעלזא זי"ע על מה שכתוב בפרשת התמיד (במדבר כח-ד): "את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, ועשירית האיפה סולת למנחה כלולה בשמן כתית רביעית ההין".

והנה אחרי שצוה הכתוב להקריב שני תמידים אחד בבוקר והשני בין הערבים, מוסיף הכתוב לומר שנית (שם ז): "ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבוקר וכנסכו תעשה אשה ריח ניחוח לה". וצריך ביאור, מכיון שכבר אמר בתחילה: "את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים". מה ראה הכתוב להכפיל שנית בסוף: "ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבוקר וכנסכו".

וביאר בדברי קדשו כי כך דרכו של היצר הרע, שמקרר את האדם מלקיים מצוות ה' בכוונה הראויה, לכן העצה היעוצה שבהתחלת עשיית המצוה, יכוון בעשייתו שכאשר יעזרהו השם יתברך שיגיע לזמן השלמת המצוה יעשה אותה גם כן בזריזות כמצות ה', ועל ידי כוונה זו הרי מבואר בגמרא (קידושין מ). מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ונחשב כאילו כבר קיים וגמר כל המצוה, ואז הקב"ה עוזרו שיוכל אחר כך לקיים המצוה בפועל בלי שום מניעות.

וזהו פירוש הכתוב: "את הכבש אחד תעשה בבוקר", כאשר תעשה את הכבש האחד בבוקר, מיד תכוון ותקבל על עצמך במחשבה: "ואת הכבש השני תעשה בין הערבים", להקריב את הכבש השני בין הערבים, ואם תקבל על עצמך במחשבה לעשות כן, מבטיחך הכתוב שאמנם כך יהיה, "ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבוקר וכנסכו תעשה אשה ריח ניחוח לה".

לפי זה מבאר ה"אמרי יוסף" גם בענין מצות ספירת העומר, כי היות שעיקר שלימות המצוה היא רק אחרי שגמר לספור את כל מ"ט ימי הספירה, ובפרט לפי שיטת הפוסקים שאם החסיר לספור יום אחד שוב אינו יכול לספור בברכה, אם כן יש לחוש שמא יהיו לו מניעות שלא יוכל לקיים כל המצוה כראוי.

לכן מקדים הכתוב עצה על כך: "וספרתם לכם ממחרת השבת... שבע שבתות תמימות תהיינה", שבתחילת ימי הספירה מיד תכוון ותקבל על עצמך לקיים כל ימי הספירה, ועל ידי זה מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה,

שיחשב כאילו כבר ספרת שבע שבתות תמימות, ומבטיח הכתוב שאם תעשה כן מובטח לך: "עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום" בלי שום מניעות.

"אם עתה תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך"

ראוי להעיר כי יסוד נשגב זה של השר שלום זי"ע, בענין קיום המצוה תחילה במחשבה כסגולה לקיים המצוה בשלימות, מבואר ביתר הרחבה במשנת בנו כ"ק מרן רבי יהושע מבעלזא זי"ע, שעמד בדברי קדשו על מה שכתוב בהכנה למתן תורה (שמות יט-ה): "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ". ופירש רש"י: "אם עתה תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך שכל התחלות קשות". וצריך ביאור מכיון שכל התחלות קשות, אם כן איזה רווח והצלה יש במה שמקבלים ישראל את התורה עתה, הלא אם ההתחלה היא עכשיו, שוב יהיה להם קשה לקבל את התורה.

ותירץ על פי הידוע כי בשעה שאיש ישראל רוצה לעבוד את ה', מיד מתעורר היצר הרע למנוע בעדו לעבוד את ה'. והעצה על כך היא שמתחילה יקיים המצוה רק במחשבה, שיקבל עליו במחשבתו לקיים המצוה כראוי, ואז לא תהיה לו שום התנגדות מצד היצר הרע, כי אפילו המלאכים אינם מכירים מחשבות האדם [כמו שמוכיח השל"ה הקדוש (סוף פרשת וזאת הברכה) מהזוהר הקדוש (פרשת וירא קא):, ולא כמו שכתבו התוספות (שבת יב: ד"ה שאין) שהמלאכים מכירים מחשבות האדם].

הנה כי כן מאחר שקיבל עליו במחשבה לקיים המצוה, הרי זה נחשב כאלו כבר קיים המצוה במעשה, וכשיבוא לקיים המצוה בפועל

כבר לא תהיה לו שום התנגדות, כיון שגם בלא קיום המצוה כבר נחשב כאלו קיים את המצוה. וזהו שפירש רש"י: "אם עתה תקבלו עליכם", שעוד לפני קבלת התורה בפועל תקבלו עליכם במחשבה לקיים את התורה, "יערב לכם מכאן ואילך", שתוכלו אחר כך לקבל את התורה בפועל, כי שוב לא יקום היצר להתנגד כנגדכם.

נכדו כ"ק אדמו"ר מרן רבי אהרן מבעלזא זי"ע הוסיף לפרש בזה המשך הכתוב: "והייתם לי סגולה מכל העמים", כי סגולה זו להקדים קבלת התורה במחשבה, היא רק לישראל, שאצלם "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה", אבל אצל הגוים לא שייך סגולה זו להקדים קבלת המצוות במחשבה, כי לגביהם מחשבה טובה אין הקב"ה מצרפה למעשה, כמבואר בירושלמי (פאה פ"א דף ה:). "מחשבה טובה המקום מצרפה למעשה, מחשבה רעה אין המקום מצרפה למעשה... אבל בגוים חילופא, מחשבה טובה אין הקב"ה מצרפה למעשה, מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה".

על ידי קיום המצוה במחשבה נמשכת עליו קדושה

ויש להוסיף תבלין לבאר עצה זו של מרן מהר"י זי"ע, כי לכאורה אינו מובן איזו תועלת יש בכך שקיבל עליו במחשבה לקיים המצוה, הרי סוף כל סוף כשירצה לקיים המצוה בפועל תהיה לו התנגדות מצד היצר לקיים המצוה במעשה, ומה גם שהיצר בהיותו מלאך אינו יודע שהלה כבר קיים מצוה זו במחשבה, אם כן כשירצה לקיים המצוה בפועל הרי תהיה לו התנגדות מצד היצר.

ונראה פשוט שכונתו על מה ששנינו במשנה (אבות פ"ד מ"ב): "מצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה", מבואר מזה כי על ידי

שאמר לו קום לך אתם... ואמר דכתיב אם ללצים הוא יליץ וגו', רצונו לומר אם ללצים הוא מוסיף לו לך דהיינו מלאך כפי ליצונותך, ואם לענוים הוא יתן חן לעצמו מלאך של חן".

וזהו ביאור המשנה: "שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה", כמו שכתב ב"תפארת שלמה" (מגילת רות) שעל ידי קיום המצוה נוצר מלאך קדוש שעיקר חיותו הוא רק על ידי קיום המצוות, לכן הוא מסייע לאדם לקיים עוד מצוות, ולעומת זה על ידי עבירה נוצר מלאך מחבל שמפתה ומושך את האדם לדבר עבירה, ובלשון קדשו: "וזה פירוש מצוה גוררת מצוה, שהמלאך הנברא מהמצוה צריך לפרנסה, ולכן נעשה סניגור לאיש הזה שבראו, ומסייעו ומסיתו לדבר מצוה כדי שיהיה לו פרנסה וחיות מכאן ולהבא".

מעתה ירווח לנו להבין מה שביאר כ"ק מרן מהר"י זי"ע מה שפירש רש"י: "אם עתה תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך שכל התחלות קשות". כי על ידי שיקבלו ישראל לקיים את כל מצוות התורה במחשבה, שאז נחשב כאילו קיימן במעשה, יבראו מלאכים שיסייעו בידם לקיים אחר כך כל המצוות בפועל ממש.

והנה כאשר נתבונן נראה שכך היה, כמו ששינוי בגמרא (שבת פח.): "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ששים רבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל, קשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, וכיון שחטאו ישראל ירדו מאה ועשרים רבוא מלאכי חבלה ופירקום".

לפי האמור הביאור בזה כי על ידי שהקדימו ישראל נעשה לנשמע וקיבלו עליהם לקיים את כל התורה, נבראו ששים רבוא מלאכי השרת שקשרו לכל אחד מישראל שני כתרים לסייע להם בקיום המצוות בפועל, אך כשחטאו בפועל נבראו מכך מלאכים אחרים שפירקו מהם שני הכתרים.

"והסר שטן מלפנינו ומאחרינו"

מעתה יאירו עינינו להבין ביתר שאת את שתי העצות של המגיד הקדוש מקאזניץ ובנו רבי משה זי"ע, כי על ידי שהאדם מקיים תחילה במחשבתו מצות כל ימי ספירת העומר, הרי הוא זוכה לברוא מלאכים מקיום מצוה זו במחשבה, ועל ידי זה מצוה גוררת מצוה שיוכל לקיים מצות ספירת העומר בדיבור ממש.

אמרי יוסף: אלו ואלו דברי אלקים חיים, צריך לקיים המצוה במחשבה לפני קיום המצוה וגם בסוף

מרן השר שלום מבעלזא זי"ע: סגולה נפלאה לקיים כל מצוה במחשבה כדי שיוכל לקיימה במעשה

"והסר שטן מלפנינו ומאחרינו", סגולה לבטל היצר על ידי קיום המצוה במחשבה מלפניה ומאחריה

"הן גאלתי אתכם אחרית כראשית", הגאולה בזכות קיום המצוה במחשבה תחילה וסוף

עבירה עבירה", נמצא כי על ידי שהאדם מקיים המצוות במחשבה יש לו סיוע שיוכל אחר כך לקיימן בפועל, כעצת מרן מהר"י זי"ע בבחינת: "אם עתה תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך", לעומת זה על ידי שעובר עבירה במחשבה נמשכת עליו טומאה וגוררת אותו לעבירות בפועל ממש ח"ו.

על ידי הרצון נוצר מלאך שמסייע לגמור את המעשה

ויש להרחיב עוד בענין זה, על פי מאמר הגמרא (מכות י): "מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים, בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו, מן התורה דכתיב [אצל בלעם] (במדבר כב-יב) לא תלך עמהם, וכתיב (שם כ) קום לך אתם. מן הנביאים דכתיב, [ישעיה מח-יז] אני ה' אלקיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך זו תלך. מן הכתובים דכתיב, [משלי ג-ד] אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן".

וכתב המהרש"א בחידושי אגדות לבאר מה שאמרו בלשון רבים "מוליכין אותו", ולא אמרו שהקב"ה מוליך אותו, בלשון קדשו:

"על פי מה שכתבנו בכמה מקומות שכל מחשבה ודיבור ומעשה האדם, הנה הוא בורא לו מלאך לפי ענינו אם לטוב אם לרע, ועל כן אמר בדרך שאדם רוצה לילך, שהרשות בידי האדם ממנו יתברך ברוך הוא, שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אבל כפי רצונו ודעתו של אדם מוליכין אותו, אותן המלאכים הנבראים מאותו רצון ומחשבה אשר בו.

ומייתי ראייה מן התורה, דכתיב לא תלך עמהם שאמר לו הקב"ה כן, וכתיב קום לך אתם וגו', שרצונו ודעתו הרעה [של בלעם] לילך אתם, הביא ששלח לו הקב"ה מלאך כרצונו ומחשבתו

שהאדם מקיים מצוה יש לו סייעתא דשמיא שיוכל לקיים עוד מצוה, והיינו כי קיום המצוה מוסיף אור של קדושה בגוף האדם, ועל ידי זה הוא נמשך לקיים עוד מצוה.

לפי זה מבואר היטב עצת קדשו של מרן מהר"י זי"ע, כי על ידי שהאדם מקבל במחשבתו לקיים המצוה, אשר אז אין לו כל כך התנגדות מצד היצר מכיון שאינו יודע מחשבות האדם, ובהיות שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ונחשב כאילו קיים המצוה, נמשכת עליו קדושת המצוה שיוכל אחר כך לקיים המצוה בפועל ממש בבחינת: "מצוה גוררת מצוה", ושוב לא תהיה לו כל כך התנגדות לקיים המצוה בפועל.

יומתק לפרש בזה המשך המשנה (שם): "בן עזאי אומר, הוי רץ למצוה קלה כבחמורה ובורח מן העבירה, שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה, ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה". ויש להקשות על זה ממה ששינוי (שם פ"ב מ"א): "והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות". הרי שאי אפשר לדעת מהי מצוה קלה, מכיון שאין אנו יודעים מתן שכרן של מצוות, ואיך אמר בן עזאי: "הוי רץ למצוה קלה כבחמורה".

ויש לומר שכוונת בן עזאי היא, על קיום המצוות במחשבה שאין לו חשיבות כל כך כקיום המצוות במעשה, שהרי תכלית קיום המצוות היא לקיימן בפועל ממש. וזהו שאמר: "הוי רץ למצוה קלה כבחמורה", שתשתדל לקיים המצוות גם במחשבה לפני שאתה מקיים אותם בפועל, "ובורח מן העבירה" אפילו במחשבה לבד.

ומפרש הטעם: "שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה, ששכר מצוה מצוה ושכר

שבילי הרקיעא

היחוד הנפלא של ה"חתם סופר" זי"ע על המתקת הדינים כשיש עשרה מישראל

אותיות מנצפ"ך הבאות בסוף התיבה, כי כמו שאותיות אלו סוגרות ומצמצמות את התיבה, שאי אפשר להוסיף עוד שום אות לתיבה זו, כן ה' גבורות מצמצמות השפע של רחמים שלא ירדו למטה. וידוע כי ה' אותיות מנצפ"ך בגימטריא פ"ר שהם ה' גבורות.

והנה חכמינו ז"ל דרשו בגמרא (מגילה יח.) מה שכתוב (בראשית לג-כ): "ויקרא לו אל אלקי ישראל", שהקב"ה קרא ליעקב א"ל. נמצא לפי זה שכל אחד מישראל יש בו חלק מיעקב אבינו, שהקב"ה קראו א"ל שהוא מדת החסד, כמו שכתוב (תהלים נב-ג): "חסד אל כל היום", וכשנכנסים עשרה מישראל להתפלל, הרי הם מעוררים עשר פעמים שם א"ל בגימטריא י"ש, ועל ידי שהקב"ה אלופו של עולם הרמוז באות אל"ף משרה עליהם שכינתו, הרי הוא מצרף את האות א' למספר י"ש, ונעשה מזה יחוד אי"ש שהוא המשכת קומת החסד בשלימות.

אולם אם חסר אחד מהעשרה שאז ישנם רק ט' אנשים, הרי הם רק ט' פעמים א"ל בגימטריא רע"ט, ובצירוף הקב"ה אלופו של עולם שהוא א' הוא ר"פ, שהם ה' גבורות מנצפ"ך גימטריא ר"פ. הנה כי כן זהו שאומר רבי יוחנן: "בשעה שבא הקב"ה בבית המדרש ולא מצא בה עשרה מיד הוא כועס", שמתעורר מדת הדין מה' גבורות מנצפ"ך בגימטריא פ"ר, ומביא ראייה, "שנאמר מדוע באתי ואין איש", שחסר היחוד של אי"ש שנוצר על ידי עשרה מישראל. אלו תוכן דבריו הקדושים.

בפרשתנו פרשת אמור (ויקרא כב-לב): "ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם". חכמינו ז"ל דרשו מפסוק זה שכל דבר שבקדושה צריך עשרה מישראל, כמו ששנינו בגמרא (ברכות כא:): "מנין שאין היחיד אומר קדושה [בתפלת שמונה עשרה], שנאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל, כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה".

וזהו ששנינו במשנה (מגילה כג:): "אין פורסין על שמע, ואין עוברין לפני התיבה, ואין נושאים את כפיהם, ואין קורין בתורה, ואין מפטירין בנביא, ואין עושין מעמד ומושב, ואין אומרים ברכת אבלים ותנחומי אבלים וברכת חתנים, ואין מזמנין בשם פחות מעשרה". ובגמרא (שם): "מנא הני מילי... דאמר קרא ונקדשתי בתוך בני ישראל, כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה".

דבר בעתו מה טוב להעלות על שלחן מלכים יחוד נפלא ממשנתו הטהורה של ה"חתם סופר" זי"ע ב"דרשות חתם סופר" (דרוש לשבת הגדול דף רלה טור א ד"ה והכהן), שמבאר מה ששנינו בגמרא (ברכות ו:): "אמר רבי יוחנן, בשעה שבא הקב"ה בבית המדרש ולא מצא בה עשרה מיד הוא כועס, שנאמר (ישעיה נב) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה".

וביאר ה"חתם סופר" על פי מה שמבואר בכתבי רבינו האריז"ל (עץ חיים שער ה פרק ג), כי שורש הדינים הם ה' גבורות הרמוזים בה'

אולם אפילו אם מקיים אחר כך המצוה בפועל, הרי עלול היצר הרע להכניס בו מחשבת פיגול לקיים המצוה בכל מיני פניות שלא לשמה, לכן העצה היעוצה היא שבסוף קיום המצוה יצטער שלא קיים המצוה כראוי, וישתוקק בכל נפשו הלוואי והייתי יכול לקיים המצוה כראוי, ועל ידי זה הוא משלים ומתקן שוב את המצוה כאילו קיימה בשלימות.

יומתק לפרש בזה נוסח התפלה (מעריב ברכת השכיבו): "והסר שטן מלפנינו ומאחרינו" - "מלפנינו" הוא קיום המצוה במחשבה לפני קיום המצוה בפועל, "ומאחרינו" הוא קיום המצוה במחשבה אחרי קיום המצוה בפועל, כי על ידי שני אלו מבטלים את כח השטן שמפריע לנו לקיים מצוות ה' כראוי.

הנה מה טוב ומה נעים לפרש בזה לשון הפסוק (תהלים סב-ב): "אחת דיבר אלקים שתיים זו שמעתי כי עוז לאלקים, ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו". דוד המלך רמז לנו בכך: "אחת דבר אלקים", הקב"ה דיבר בפירוש על קיום המצוה פעם אחת, אולם "שתיים זו שמעתי", אני מבין שצריך לקיים המצוה עוד שתי פעמים, פעם אחת במחשבה טרם קיום המצוה בפועל, ופעם שניה במחשבה אחרי קיום המצוה. "כי עוז לאלקים", עוז כזה להכיר מחשבתו של אדם הוא רק לאלקים היודע כל תעלומות לב, "ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", זהו חסד גדול מאת ה' שמצרף מחשבה טובה למעשה, והאדם מקבל שכר על זה כאילו קיים המצוה במעשה.

ונסיים לרמז ענין נשגב זה בקדושת כתר למוסף שבת: "הן גאלתי אתכם אחרית כראשית". כלומר כשתזכו לקיים המצוות באחרית המצוה, על ידי שתשתוקקו הלוואי והייתם מקיימים המצוה כראוי, "כראשית" כפי שתקיימו אותה בראשית קיום המצוה, הנה אז תתקיים הבטחת מלך המשיח (סנהדרין צח:): "היום אם בקולו תשמעו", ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת זירג'ני ע"ה

shvilei.com

mamarim@shvileipinchas.com